



Zpráva o šetření ve věci poměrů sourozenců A. v dětském domově

Na veřejného ochránce práv se obrátila paní B. a pan A., oba bytem xxxxxxxxxx (dále také jen „rodiče“). Ve svém podání namítali nespokojenost s přístupem Dětského domova X. (dále jen „dětský domov“ či „zařízení“), ve kterém pobývají jejich děti Adam (nar. xxx), Cyril a Bára (oba nar.) A. (dále také jen „děti“). Rodiče usilují o návrat dětí do péče, častější návštěvy dětí, důkladnější zajištění ošacení dětí a prošetření údajné šikany, jejíž obětí měl být Cyril.

Z pověření veřejného ochránce práv JUDr. Stanislava Křečka, který na mě přenesl některé oblasti své působnosti,¹ mj. i oblast ochrany práv dětí, jsem se šetření ujala já.

V rámci šetření jsem se zaměřila na následující oblasti:

- rozhodování o pobytu dětí mimo zařízení (dále také jen „propustky“);
- podmínění návštěv dětí v dětském domově dohledem pracovníka dětského domova (září 2020);
- podmínky pro průběh návštěv dětí v dětském domově;
- zajištění dostatečného a odpovídajícího oblečení a obutí dětí;
- prošetření údajné šikany Cyrila v „horní skupině“ dětského domova.

V samostatném šetření² jsem se rovněž zabývala námitkami rodičů vůči související činnosti místně příslušného orgánů sociálně-právní ochrany dětí (dále také jen „OSPOD“).

A. Shrnutí závěrů

Po provedení šetření jsem dospěla k těmto závěrům:

- **ředitelka dětského domova pochybila**, když v případě zamítnutí žádosti o pobyt dětí mimo zařízení nevydala odůvodněné správní rozhodnutí (část C. 1);
- **dětský domov pochybil**, když v září 2020 podmiňoval návštěvy dětí v dětském domově dohledem pracovníka dětského domova (část C. 2);
- **dětský domov nepochybil** při zajištění odpovídajících podmínek pro návštěvy dětí v dětském domově (část C. 3);
- **dětský domov nepochybil** při zajištění řádného a odpovídajícího ošacení a obutí dětí (část C. 4);
- **objektivně nic nenasvědčuje** tomu, že by se Cyril stal obětí šikany v dětské domově (část C. 5).

1 Podle ustanovení § 2 odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Vedeném pod sp. zn. 2588/2021/VOP/BJ.



B. Skutková zjištění

Děti jsou mimo péči rodičů opakovaně z důvodu zanedbávání jejich péče rodiči (v souvislosti s užíváním návykových látek a s tím související trestnou činností) či z důvodu pobytu rodičů ve vězení). Nejprve pobývaly v Dětském centru Y.,³ následně se postupně vrátily do péče mateřské babičky či matky za stanovení soudního dohledu nad výchovou. V zařízení jsou opět od listopadu 2015.⁴

Mimo výše jmenované děti má matka ještě další tři děti.⁵ Mé aktuální šetření se zaměřuje na události, které nastaly od srpna 2019, tedy po posledním propuštění matky z výkonu trestu odnětí svobody.⁶ Intenzivní práce OSPOD s matkou nastala ihned po jejím propuštění. Matka začala pracovat na stabilizaci svých poměrů, našla si práci a bydlení, děti chodily do její domácnosti na propustky,⁷ vracely se spokojené a v pořádku. Matka však odmítala nabízenou odbornou poradenskou pomoc zaměřenou na adiktologii, podporu jejich rodičovských kompetencí a řešení náročných životních situací.

Otec po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody v dubnu 2019 nekontaktoval děti, zařízení ani OSPOD. Na konci února 2020 se vrátil do domácnosti matky a nalezl si zaměstnání. Nekriticky však přistupoval k posouzení rizikovosti svého dosavadního života a k důvodům posledního odsouzení. Děti chodily pravidelně k matce, následně k oběma rodičům na víkendové a prázdninové propustky. Matka podala návrh na zrušení ústavní výchovy dětí.

Od dubna 2020 se však zhoršila spolupráce rodičů s OSPOD i se zařízením. Matka dostala ke konci května 2020 výpověď z nájmu bytu, když neplatila nájemné, v bytě bydlel bez vědomí pronajímatele i otec dětí a pravidelně se zde měly zdržovat také další osoby, se kterými rodiče měli užívat pervitin a porušovat domovní řád. Rodiče se odmítli vystěhovat. Byt opustili až na počátku července 2020, na nájemném jim zůstal dluh a z bytu odcizili vybavení. Oba dostali výpověď ze zaměstnání z důvodu častých absencí. Situace v rodině se projevila také ve zhoršení chování dětí, které nerespektovaly authority, používaly vulgarity, nespolupracovaly.

V červnu 2020 soud odročil řízení o zrušení ústavní výchovy dětí s tím, že rodiče mají řádnost své péče prokázat alespoň měsíčním pobytem dětí u nich v domácnosti. V průběhu letních prázdnin 2020 však zájem rodičů o děti opadl. Opakovaně se nedostavili na dohodnuté

3 Adam od dubna do listopadu 2013, Cyril a Bára od listopadu 2013 do května 2015.

4 Nejprve v Dětském domově a školní jídelně Z., následně v šetřeném zařízení. Odebrání dětí z péče rodičů bylo předmětem šetření tehdejší veřejné ochránkyně práv Mgr. Anny Šabatové, Ph.D. – viz zpráva o šetření ze dne 2. prosince 2016, sp. zn. 6800/2015/VOP/LF, dostupná z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/4580>.

5 Dvě již zletilé dcery (jedna v minulosti umístěna ve výchovném ústavu, druhá dlouhodobě v pěstounské péči) a nezletilého syna (13 let), který dlouhodobě vyrůstá v péči mateřské babičky.

6 Oba rodiče opakovaně odsouzeni za majetkovou trestnou činnost a výrobu, držení a distribuci omamných návykových látek; otec naposledy ve výkonu trestu odnětí svobody od března 2016 do dubna 2019, matka od března 2017 (předtím se dlouhodobě se vyhýbala nástupu do výkonu trestu) do srpna 2019.

7 Ve smyslu § 23 odst. 1 písm. a) zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.



návštěvy, nezvedali dětem telefony, což děti velmi těžce nesly. Rodiče se nedostavovali ani na OSPOD. V důsledku problémů s bydlením (rodiče neuvedli, kde se zdržují, příp. pobývali na ubytovně, která není určena pro pobyt dětí) jim byli zamítnuty žádosti o prázdninové propustky dětí. Rodiče odmítli nabízenou pomoc OSPOD ohledně zprostředkování služeb na podporu rodičů dětí v ústavní výchově a podporu při hledání bydlení. Rodiče OSPOD opakovaně vyzval ke spolupráci s adiktologickou poradnou, kde byla matka jedenkrát pozitivně testovaná na metamfetamin. Následně rodiče spolupráci ukončili a další přes opakované výzvy OSPOD negovali. V srpnu 2020 tak soud zamítl návrh matky na zrušení ústavní výchovy dětí. Rodiče se k soudnímu jednání nedostavili, následně se proti rozhodnutí odvolali. Odvolací soud do dnešního dne ve věci nerozhodl.

V září 2020 probíhaly návštěvy rodičů v dětském domově pouze asistovaně, a to na základě doporučení OSPOD zaneseného v individuálních plánech ochrany dětí. Během podzimu 2020 byly návštěvy rodičů značně omezeny také v důsledku zákazu návštěv z důvodu šíření onemocnění COVID-19 v zařízení a postupně nařizovanou karanténou dětem i pracovníkům zařízení.

V prosinci 2020 se rodiče přestěhovali do nového nájemního bytu. Děti k nim opět začaly chodit na pravidelné víkendové a prázdninové propustky. Na počátku roku 2021 došlo opět ke zhoršení epidemiologické situace. Děti absolvovaly distanční školní výuku, po určité době bylo zakázáno cestovat mezi okresy (až na stanovené výjimky). Děti se v tomto období vrátily po pobytu u rodičů bez řádně dodělaných úkolů, uvedly, že většinu doby strávily mimo domácnost rodičů (včetně přespávání u kamarádů v jiných okresech). Následně tak došlo k zamítnutí několika žádostí rodičů o propustky, a to právě s poukazem na nedodatečné plnění distanční výuky dětí, faktický pobyt dětí mimo domácnost rodičů a nevhodně trávený čas s dětmi, to vše při nespolečné spolupráci rodičů s OSPOD.

Po obnovení prezenční školní výuky děti chodily k rodičům na víkendové propustky, během kterých neplnily zadané školní úkoly. Na to dětský domov zareagoval tím, že vyzval rodiče, aby dětem pomohli s plněním školních povinností ještě v zařízení, a to v nově zřízené návštěvní místnosti. Daný systém se vcelku osvědčil.

Během letních prázdnin 2021 měly děti povoleny dva dlouhodobé pobyty u rodičů. V den předání k druhému pobytu se rodiče pro děti nedostavili. Zařízení jim narychlo zajistilo možnost jet na letní tábor, ze kterého si je rodiče po pár dnech převzali.

S novým školním rokem se u dětí výrazně zhoršily výchovné problémy projevující se mimo jiné agresivitou, spory se spolužáky, učiteli, dětmi ze zařízení i vychovateli, ničením majetku zařízení či nerespektováním autorit (což u nich podporovali i rodiče). Děti pravidelně dochází do střediska výchovné péče. Cyril již užívá také psychiatrickou medikaci na zklidnění. Rodiče nadále aktivně nespolečně spolupracují s OSPOD, se zařízením ani s dalšími odborníky.

Po dobu pobytu dětí v zařízení rodiče opakovaně poukazovali na nedostatečné zajištění obuvi a ošacení dětí. Dětem proto kupovali své. Z pobytů u rodičů se děti vracely také s hodnotnými dárky (telefony, sluchátka, množství sladkostí), a to přesto, že rodiče uváděli, že mají problémy s financemi, mají neuhrazené pohledávky, od jara 2020 neměli stabilní



příjem, nepobírali dávky podpory v nezaměstnanosti, zařízení nehradili stanovené úhrady za péči ani výživné na děti.

Rodiče měli rovněž výhrady k absenci vhodné návštěvní místnosti v dětském domově. Šetřením na místě samém pověřeni právníci zjistili, že před vypuknutím epidemie COVID-19 neměl dětský domov návštěvní místnost. Návštěvy probíhaly přímo v prostorách rodinných skupin, na zahradě či mimo areál zařízení. Následně nicméně dětský domov vybudoval návštěvní a volnočasovou místnost. Tam na jaře 2021 mimo jiné rodiče s dětmi plnili školní úkoly, jak je uvedeno výše.

Přestože děti dlouhodobě pobývají mimo péči rodičů, je patrný jejich velmi silný vztah k rodičům a jejich zájem se vrátit do jejich péče. Rodiče dětem opakovaně slibují, že se vrátí do jejich péče.

C. Právní hodnocení

C.1 Rozhodování o pobytu dětí mimo zařízení

Rozhoduje-li ředitel ústavního zařízení o zamítnutí propustky dítěte, rozhoduje v oblasti státní správy.⁸ O tomto úkonu musí vydat zamítavé správní rozhodnutí,⁹ které musí mít zákonem stanovené náležitosti.¹⁰ Proti zamítavému rozhodnutí náleží žadateli právo odvolání.¹¹ Před rozhodnutím musí ředitel zařízení vyzvat OSPOD, aby se vyjádřil k pobytu dítěte mimo zařízení.¹² Písemný (ne)souhlas OSPOD má povahu závazného stanoviska.¹³

V šetřeném případě vydal OSPOD nesouhlasné stanovisko s pobytem dětí mimo zařízení v posuzovaném období celkem v deseti případech.¹⁴ Při šetření ředitelka dětského domova uvedla, že v případě obdržení nesouhlasu OSPOD s pobytem dětí mimo zařízení se sociální pracovnice zařízení spojí telefonicky s rodiči a informuje je, že pobyt neproběhne. Správní řízení o propustkách nevede.

Ze spisové dokumentace zařízení vyplývá, že matka dne 2. února 2021 žádala, aby v případě zamítnutí žádosti byla písemně vyrozuměna s uvedením odůvodnění. To se však nestalo.

Dospěla jsem k závěru, že ředitelka dětského domova formálně pochybila, když v případě rozhodnutí o zamítnutí žádostí rodičů o pobyt dětí mimo zařízení nevydala v žádném z výše uvedených případů správní rozhodnutí, ve kterém by řádně odůvodnila, jaké důvody ji vedly k danému závěru. Zdůrazňuji, že výše uvedené neznamena, že pobyty dětí

8 Ve smyslu § 24 odst. 3 písm. e) zákona o výkonu ústavní výchovy.

9 Ve smyslu § 67 a následující zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

10 V souladu s § 68 správního řádu obsahuje rozhodnutí výrokovou část, odůvodnění a poučení účastníků.

11 V souladu s § 81 správního řádu.

12 V souladu s § 30 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

13 V souladu s § 149 správního řádu.

14 Konkrétně pro dny 28. – 31. května 2020, 1. – 31. července 2020, 1. – 31. srpna 2020, 29. prosince 2020 – 3. ledna 2021, 29. – 31. ledna 2021, 5. – 7. února 2021, 10. – 11. března 2021, 30. dubna 2021 – 7. května 2021 (pro Báru), 14. – 16. května 2021 (pro Cyrila a Báru).



mimo zařízení měly proběhnout. Ředitelka dětského domova k zamítnutí přistoupila vždy po negativním vyjádření OSPOD, kterým byla v daných případech vázána. **Po faktické stránce tedy rozhodovala správně, jde čistě o formální (procesní) nedostatek.**

Jsem si vědoma, že vedení správního řízení pro účely rozhodnutí o zamítnutí žádosti o propustku dítěte je pro ředitelku dětského domova zatěžující. Nicméně pro žadatele je písemné rozhodnutí obsahující řádné odůvodnění jediný doklad, který v případě zamítnutí žádosti fakticky získají. Ze správního rozhodnutí žadatel zároveň jednoznačně zjistí důvody, které ředitelku zařízení vedly k zamítnutí žádosti. V neposlední řadě je správní rozhodnutí pro žadatele důležité z důvodu, že teprve na jeho základě může nechat postup ředitelky zařízení přezkoumat v odvolacím řízení. Byť případné odvolání proti rozhodnutí nemá odkladný účinek a ve většině případů jeho vyřízení nemá přímý dopad na žádost, která byla zamítnuta (z důvodu plynutí času), může takový proces pozitivně kultivovat budoucí praxi zařízení a žadateli přinést jistotu a předvídatelnost v rozhodování ohledně propustek.

C.2 Podmínění návštěv dětí v dětském domově dohledem pracovníka dětského domova (září 2020)

Zařízení ani orgán sociálně-právní ochrany dětí nemají oprávnění podmiňovat asistencí třetí osoby styk dítěte s nařízenou ústavní výchovou s osobami odpovědnými za výchovu či osobami, které dítě považuje za blízké.¹⁵ K tomuto kroku může přistoupit pouze soud, ve specifických situacích státní zástupce,¹⁶ případně děje-li se tak na žádost dítěte a s jeho souhlasem.¹⁷

Rodiče nejevili během léta 2020 o děti zájem. Na konci srpna 2020 soud rozhodl o prodloužení ústavní výchovy dětí poté, co se rodiče k soudnímu jednání bez omluvy nedostavili. V návaznosti na to OSPOD aktualizoval individuální plány ochrany dětí. Jejich nově navrženým cílem bylo zlepšení psychického stavu dětí při jejich pobytu v dětském domově a zajištění bezpečných forem kontaktů dětí s rodiči. OSPOD navrhoval do plánů zanechat povinnost rodičů realizovat osobní styk s dětmi pouze asistovanou formou, a to za přítomnosti pracovníka dětského domova. S novými individuálními plány ochrany dětí OSPOD seznámil dětský domov na konci srpna 2020, otce dne 3. září 2020 během neohlášené návštěvy v domácnosti, kdy je otec rovněž podepsal. Matka se měla během září 2020 osobně v několika termínech dostavit na OSPOD, což však učinila až dne 30. září 2020. Během jednání na OSPOD odmítla podepsat nové individuální plány ochrany dětí z důvodu zanesené podmínky asistovaných styků s dětmi.

15 Tedy zásahu do práva dítěte zaručeného § 20 odst. 1 písm. n) zákona o výkonu ústavní výchovy.

16 Státní zastupitelství tímto oprávněním disponuje pouze v případě, že styk zakazuje obviněnému v rámci přípravného řízení trestního řízení – v souladu s § 88c písm. a) a § 88m odst. 2 a 5 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

17 Viz body 138 Zprávy ze systematických návštěv školských zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy [on-line]. 2011. s. 80–81; dostupné z: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ochrana_osob/2012/2012_skolska-zarizeni.pdf.



Ze spisové dokumentace vyplývá, že návštěvy rodičů probíhaly celé září 2020¹⁸ asistovaně, a to za přítomnosti služby konající vychovatelky dětského domova. Matka hned během první návštěvy (dne 4. září 2020), stejně jako během návštěv dalších, vyjadřovala svoji nespokojenost s tímto přístupem. O tom dětský domov informoval OSPOD ve zprávách o asistovaných návštěvách, které zaslal OSPOD vždy bezprostředně po návštěvě rodičů. Matka svou nespokojenost sdělila OSPOD také telefonicky dne 7. září 2020 a téhož dne při náhodném setkání se sociální pracovnící OSPOD ve městě.

Dospěla jsem k názoru, že dětský domov pochybil, pokud následoval ujednání individuálních plánů ochrany dítěte vypracovaných OSPOD, která mu ukládala podmiňovat návštěvy rodičů v dětském domově přítomností pracovníka zařízení, když mu muselo být zřejmé, že matka s tímto postupem nesouhlasí.

Dětský domov nemohl při první osobní návštěvě rodičů v zařízení v září 2020 vědět, že OSPOD ještě matku s individuálními plány ochrany dítěte neseznámil a že tato s jejích návrhem nesouhlasí. **Oceňuji proto, že ihned písemně informoval OSPOD o jejím nesouhlasu s podmiňováním jejích kontaktů s dětmi asistencí.** Nicméně i přesto další tři kontakty proběhly za přítomnosti pracovníků dětského domova. Očekávala bych, že se dětský domov před další plánovanou návštěvou rodičů spojí s OSPOD a ověří si, jak dále postupovat, případně upozorní OSPOD na fakt, že přítomnost pracovníků zařízení při dalších návštěvách dětí nemá zákonný podklad. V případě nesouhlasu rodiče může do vzájemného práva dítěte a rodiče na styk zasáhnout jedině soud. To se však nestalo.

Zdůrazňuji, že individuální plán ochrany dítěte považuji za jeden z klíčových nástrojů sociální práce s rodinou. Ze své podstaty by měl vznikat ve spolupráci OSPOD, rodičů, dětí a zařízení (případně dalších zainteresovaných osob) a jedná se de facto o dohodu daných stran ohledně vzájemné spolupráce za účelem sanace narušených funkcí rodiny. Prostřednictvím individuálního plánu ochrany dítěte nemůže OSPOD sám o sobě rodičům nařizovat něco, s čím nesouhlasí, respektive k čemu se svým podpisem nezavázali. O tomto informuji rovněž OSPOD.

C.3 Podmínky pro průběh návštěv dětí v dětském domově

Děti s nařízenou ústavní výchovou mají právo na udržování kontaktu s osobami odpovědnými za výchovu a dalšími blízkými osobami za podmínek stanovených zákonem o výkonu ústavní výchovy, a to formou korespondence, telefonických hovorů a osobních návštěv.¹⁹ Pro účely naplnění práva osobních návštěv by zařízení měla mít důstojně a vhodně vybavený návštěvní prostor, kde bude mít dítě s návštěvníkem dostatek soukromí a nebude rušeno. Měla by existovat možnost dětí přijmout návštěvu rodičů na svém pokoji, není-li tím rušen spolubydlící či nevylučují-li to například aktuální epidemiologická pravidla.²⁰

18 Konkrétně ve dnech 4., 11., 18. a 27. září 2020.

19 Ustanovení § 20 odst. 1 písm. n) zákona o výkonu ústavní výchovy.

20 Viz body 138, 171 a 172 Zprávy ze systematických návštěv školských zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy [on-line]. 2011. s. 81, 83–85, 141–146; dostupné z: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ochrana_osob/2012/2012_skolska-zarizeni.pdf.



Během šetření jsem zjistila, že před vypuknutím epidemie onemocnění COVID-19 neměl dětský domov návštěvní místnost. Návštěvy probíhaly v obývacích pokojích rodinných skupin, na zahradě či mimo areál zařízení. Stavebně-technicky je rodinná skupina řešena tak, že obývací pokoj je oddělen od ostatních prostor, není průchozí a děti do něj během dne obvykle nechodí. Návštěvy zde proto mají soukromí a zároveň nenarušují běžný chod rodinných skupin.

Na jaře 2021 však zařízení zrušilo sušárnu a z této místnosti se stala volnočasová a návštěvní místnost. Za tímto účelem zařízení také místnost postupně dovybavuje. Zařízení tak reagovalo na požadavek zajištění většího soukromí během návštěv, stejně jako možnost využít vyčleněný prostor zařízení za nepříznivého počasí či v době zhoršené epidemiologické situace.

S ohledem na výše uvedené mám za to, že dětský domov nepochybil, když zajistil odpovídající podmínky pro návštěvy rodičů v zařízení. Dětský domov dodržel zákonné požadavky na zajištění důstojných prostor pro návštěvy rodičů, a to nejprve umožněním návštěv přímo v obývacím pokoji rodinné skupiny a po nutných organizačních změnách vlivem epidemie COVID-19 i operativním vybudováním nové návštěvní místnosti z dřívější sušárny.

Zdůrazňuji, že není podmínkou, aby dětský domov měl zřízenou samostatnou návštěvní místnost, a to zejména s ohledem na snahu přiblížit prostředí ústavních zařízení co nejlíže tomu rodinnému. Důležité však je, aby existoval prostor, kde děti se svou návštěvou budou mít soukromí a zároveň to nepřiměřeně neomezí zbylé děti a vychovatele.

C.4 Zajištění dostatečného a odpovídajícího oblečení a obutí dětí

Zařízení je povinno poskytovat dětem s nařízenou ústavní výchovou i dětem svěřeným na základě předběžného opatření plné přímé zaopatření, které pokrývá mimo jiné i ošacení.²¹ Poskytnuté ošacení musí být důstojné a odpovídat velikosti dítěte. Dětem v zařízení musí být umožněno nosit vlastní oblečení.²²

Z vyjádření ředitelky dětského domova i dalších pracovníků zařízení vyplynulo, že dětský domov dětem běžně zajišťuje nákup nového oblečení a obuvi. Děti jsou v závislosti na jejich věk vedeny k samostatnosti, a proto si chodí nové oblečení i obuv často kupovat samy a podle svých preferencí. Děti si mohou vybírat z různých obchodů, které jsou ve městě dostupné. V důsledku omezení souvisejících s epidemiologickou situací děti za pomoci vychovatelů také často nakupují přes internet, a mohou si tak vybírat ještě z širší škály nákupů. Zároveň je samozřejmostí, že zařízení má k dispozici sklad s „erárním“ oblečením, ze kterého si děti mohou vybrat, obdobně jako je tomu v rodinách při „dědění“ oblečení po sourozencích. Dětský domov dětem nezakazuje nosit oblečení, které mají od rodičů.

21 Ustanovení § 2 odst. 7 písm. a) zákona o výkonu ústavní výchovy.

22 Viz body 135 Zprávy ze systematických návštěv školských zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy [on-line]. 2011. s. 79; dostupné z: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ochrana_osob/2012/2012_skolska-zarizeni.pdf.



Pracovnice zařízení doplnily, že děti se po návratu z víkendových pobytů u rodičů vrací s novým oblečením a následně odmítají nosit věci z dětského domova s odůvodněním, že rodiče jim koupili věci lepší a značkové. Rodiče jim nové oblečení také sami často vozí. Pracovnice zařízení také zaznamenaly, že děti jsou nad běžnou míru obeznámeny s finanční situací rodičů a uvádějí, že rodiče nemají problém jim koupit „vše lepší“.

Zejména z pohovoru s Bárou vyplynulo, že jednoznačně preferuje oblečení od rodičů, zatímco k oblečení poskytovanému zařízením zaujímá a priori negativní přístup. Děti však potvrdily, že se mohou podílet na výběru oblečení nakupovaného zařízením.

Dospěla jsem k závěru, že dětský domov nepochybil při zajištění řádného a odpovídajícího ošacení a obutí dětí. Ověřila jsem během návštěvy v zařízení, že děti byly čistě a vhodně oblečeny. Děti samy potvrzovaly, že mohou nosit vlastní oblečení, které jim koupí rodiče, a nechtějí nosit oblečení zakoupené dětským domovem. Potvrdily však, že se na výběru oblečení v zařízení mohou podílet.

C.5 Prošetření údajné šikany Cyrila v „horní skupině“ dětského domova

Dětský domov má odpovědnost za vytváření a udržování bezpečného prostředí, za ochranu dětí a jejich zdraví a za předcházení vzniku jakýchkoli forem rizikového chování v zařízení, tedy i šikany. Jedná se o projev ochrany práva dítěte na respektování lidské důstojnosti.²³ Zařízení je proto povinno předcházet sociálně-patologickým jevům a v případě podezření se zabývat událostmi a jednáními, které naznačují, že by se dítě mohlo stát obětí šikany.²⁴

Dle sdělení vedení zařízení došlo ke krátkodobému přemístění Cyrila na „horní skupinu“ na jeho přání a na základě doporučení psycholožky zařízení. Mezi bratry totiž docházelo k šarvátkám.

Žádná z dotázaných pracovnic dětského domova nezaznamenala, že by na „horní skupině“ docházelo k šikaně Cyrila. Žádné projevy šikany proto nebyly řešeny. Na skupině sice žije jeden starší chlapec, který zde vystupuje trochu jako mentor, ale jeho přístup považují dotázané pracovnice za klidný, bezkonfliktní a rozumný. Sám Cyril v rozhovoru nedokázal jakkoli blíže popsat, jak měla šikana probíhat. Ani ostatní sourozenci neuměli vysvětlit, co se mělo přesně na „horní skupině“ dít. Již v době šetření byl Cyril umístěn zpět na „spodní skupinu“, a to do společného pokoje s bratrem.

Dospěla jsem k závěru, že nic nenasvědčuje tomu, že by se Cyril v dětském domově stal obětí šikany. Nezískala jsem jakékoliv objektivní informace, které by mě vedly být jen k podezření, že k nějakým projevům šikany vůči Cyrilovi mohlo docházet.

23 V souladu s § 20 odst. 1 písm. c) zákona o výkonu ústavní výchovy a čl. 7 a čl. 10 odst. 1 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

24 Cíleně se touto oblastí zabývá Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, č. j. MSMT-21149/2016, dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/38988/>, který pomáhá porozumět školám a školským zařízením fenoménu šikany, možnostem, jak mu předcházet a jak na něj efektivně reagovat, pokud k jeho výskytu dojde.



D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám ředitelce Dětského Domova X. a podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv ji žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřila ke zjištěným pochybením a informovala mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu zasílám rovněž rodičům.

Brno 14. prosince 2021

Mgr. Monika Šimůnková v. r.
zástupkyně veřejného ochránce práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)